

Egyedi cölöp függőleges teherbírásának számítása

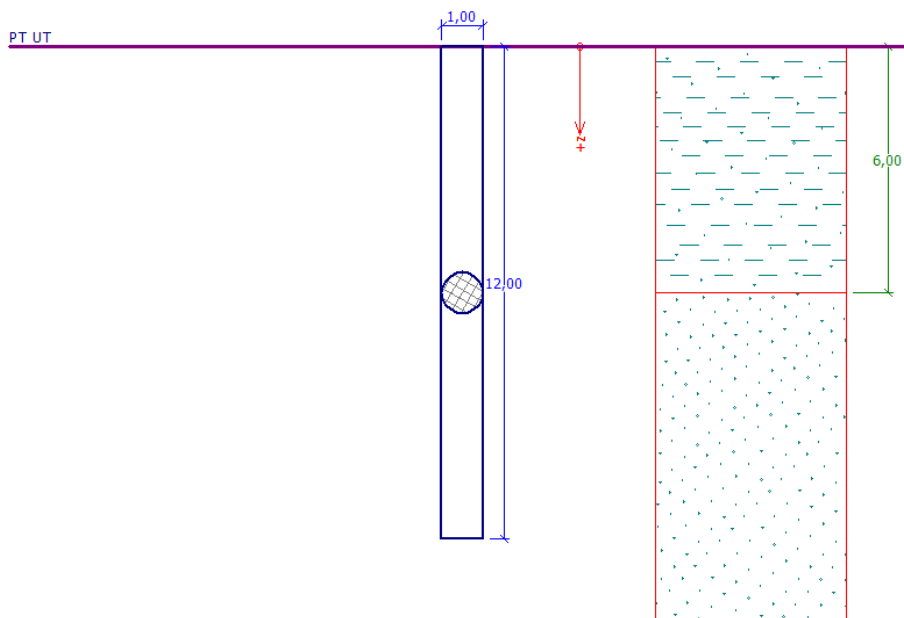
Program: Cölöp

Fájl: Demo_manual_13.gpi

Ennek a mérnöki kézikönyvnek a célja, egy egyedi cölöp függőleges teherbírására vonatkozó gyakorlati példa GEO5 - Cölöp programmal való megoldásának bemutatása.

Feladat leírása

A feladat általános bemutatását megtalálhatjuk az előző fejezetben (12. *Cölöpalapozások - bemutató*). Minden függőleges teherbírásra vonatkozó számításnak meg kell felelnie az EN 1997-1 (2. tervezési módszer) követelményeinek. A terhek eredő $N_1, M_{y,1}, H_{x,1}$ a cölöp felső síkján hatnak.

Feladat ábrája - egyedi cölöp

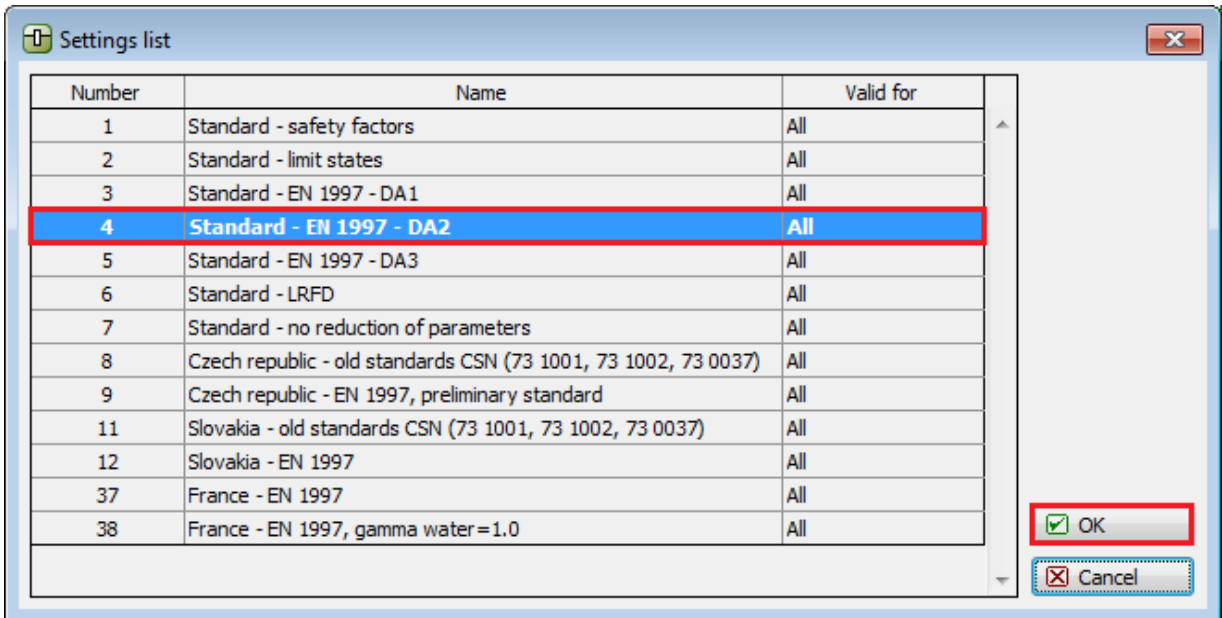
Megoldás

A probléma megoldásához GEO5 – Cölöp programot fogunk használni. A következő leírásban bemutatjuk a feladat megoldását lépésről lépésre.

Ebben a számításban több az egyedi cölöpre vonatkozó analitikus számításmódot is használni fogunk (NAVFAC DM 7.2, Hatékony feszültség és CSN 73 1002), figyelemmel kísérve az eredményt befolyásoló a **bemenő adatokat**.

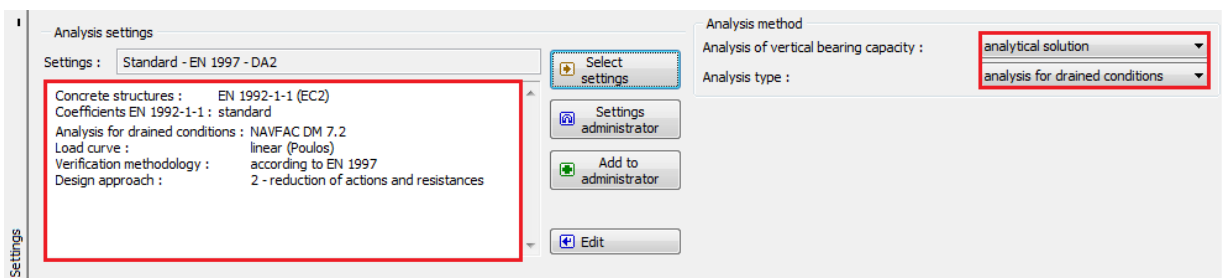
Kikötések megadása

A Beállítások menüben a Beállítások kiválasztása gombra kattintunk (képernyő bal alsó sarka) és kiválasztjuk a “Szabvány – EN 1997 – DA2” beállítást. Továbbá a függőleges teherbírás-számítás módszerére beállítjuk az analitikus megoldási módot. A mi esetünkben **drénezett körülményekre** számítjuk a cölöpöt.

“Beállítások listája” párbeszédablak

A cölöp számítására a NAVFAC DM 7.2 módszert fogjuk használni, ami az alapértelmezett számítási beállítás (lásd ábra).

“Számítási beállítások” menü

A következő lépésben megadjuk a talajkörnyezetet. Hagyjuk ki a k_h tényezőt, mivel ebben a feladatban nem számolunk keresztirányú erővel. Esetünkben nem számít a „Szóródási szög β ” értéke, mivel ez a paraméter nem befolyásolja a cölöp függőleges teherbírását.

Továbbá megadjuk a számításhoz szükséges egyéb talajjellemzőket, és hozzáadjuk azokat a szelvényhez. A NAVFAC DM 7.2 módszerhez először a talajtípust kell megadni, olyan szempontból,

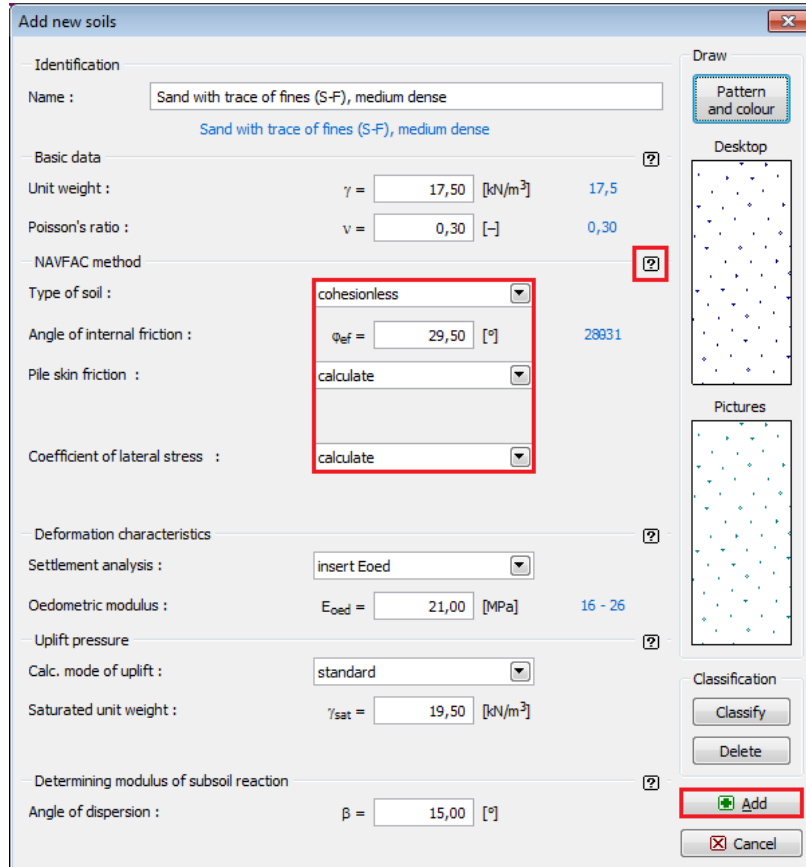
hogy kohéziós vagy kohéziómentes talajunk van. Az összes lejjebb felsorolt talajjellemző befolyásolja a köpenysúrlódás R_s [kN] mértékét.

Talaj (Talajosztályozás)	Térfogatsúly γ [kN/m ³]	Belső súrlódási szög φ_{ef} [°]	Talaj kohéziója c_{ef} / c_u [kPa]	Adhéziós tényező α [-]	Teherbírasi együttható β_p [-]
CS – Homokos agyag, merev konzisztencia	18.5	24.5	- / 50	0.60	0.30
S-F – Finomrész tartalmú homok, közepesen tömör	17.5	29.5	0 / -	-	0.45

Talajjellemzők táblázata –Függőleges teherbírás számításához (analitikus megoldás)

Az első réteget **drénezetlen kohéziós talajként** (F4 osztály, merev konzisztencia) vesszük figyelembe, a talaj teljes kohéziójával kell számolnunk (drénezetlen nyírószilárdság) c_u [kPa], emellett meg kell adnunk egy úgynevezett adhéziós tényezőt α [-]. Ezt a tényezőt a konzisztenciához, a cölöp anyagához és a talaj teljes kohéziójához viszonyítva adjuk meg (további részletek a Sűgóban - F1).

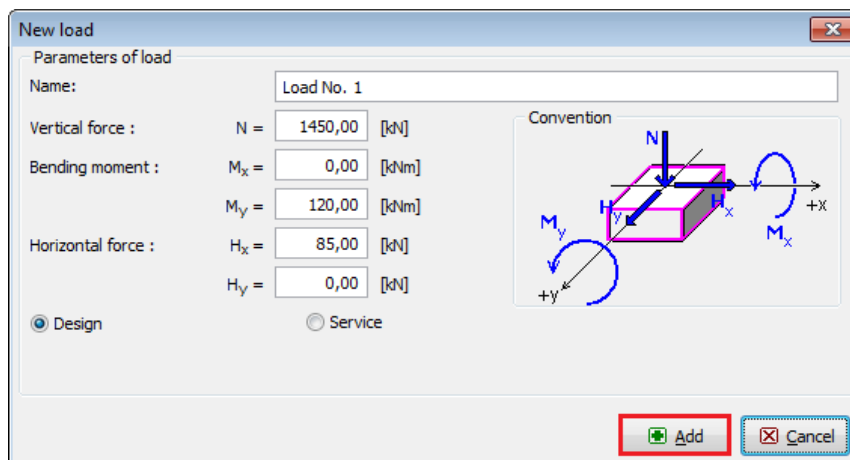
A második réteget **kohéziómentes talajként** vesszük figyelembe (S3 osztály, közepes tömörség), emellett meg kell adnunk a felületi súrlódási szöget δ [°], ami függ a cölöp anyagától. Továbbá meg kell adnunk a keresztirányú feszültségi tényezőt K [-], melynek értéke függ a terhelési iránytól (nyomott vagy húzott cölöp), és a cölöp kivitelezési módjától (további részletek a Sűgóban - F1). A feladat leegyszerűsítése céljából a „számítás” beállítást választjuk ki mindkét tényezőre.

“Új talaj hozzáadása” párbeszédablak

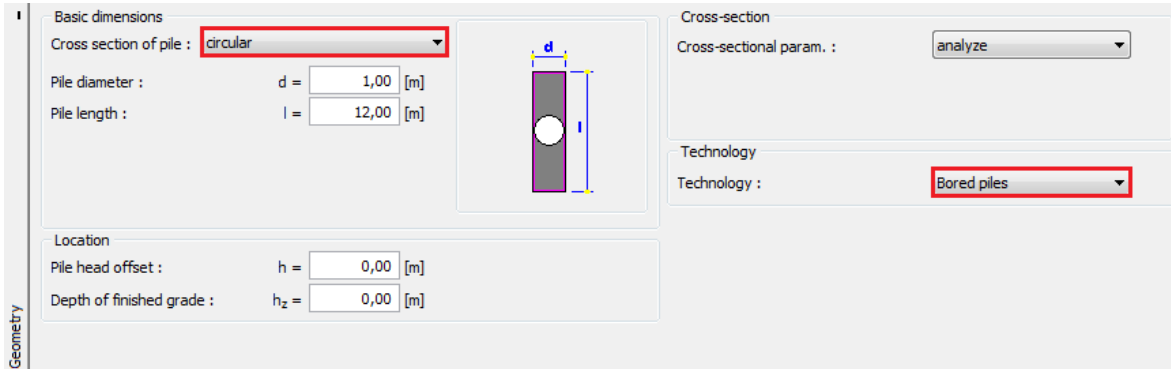
Az „Anyag” menüben megadjuk a cölöp anyagjellemzőit – a szerkezet térfogatsúlya $\gamma = 23.0 \text{ kN/m}^3$.

Rákövetkezően megadjuk a cölöpre ható terheket. A teherbírás számításnál a tervezési- (számítási-), míg süllyedésszámításhoz az üzemi terhet vesszük figyelembe.

“Új teher” párbeszédablak

A „Geometria” menüben kör keresztmetszetű cölöpöt adunk meg, annak alapvető méreteivel, mint átmérő és hossz. Ezután megadjuk a cölöp kivitelezési módját.

„Geometria” menü

A TVSZ+altalaj menüt kihagyjuk. A „Fázis beállításokban” meghagyjuk az állandó tervezési állapotot, ezután átlépünk a cölöp ellenőrzésére a „Függőleges teherbírás” menüben.

Egyedi cölöp függőleges teherbírásának számítása – NAVFAC DM 7.2 számítási módszer

Először a „Függőleges teherbírás” menüben meg kell adnunk számítási tényezőket, amik befolyásolják a cölöptalp ellenállásának mértékét R_b [kN]. Megadjuk a kritikus mélység k_{dc} [-] számítási tényezőjét, amely függ a talaj tömörségétől, és amiből a kritikus mélységet származtatjuk. (további részletek a Sűgóban – F1). Erre a tényezőre $k_{dc} = 1,0$ értéket veszünk most figyelembe.

Egy másik fontos paraméter a teherbírási tényező N_q [-], melyet a talaj belső súrlódási szöge φ_{ef} [°], és a kivitelezés módja szerint veszünk figyelembe (további részletek a Sűgóban ü F1). A mi esetünkben $N_q = 10,0$ értékkel számolunk.

Verification of bearing capacity : NAVFAC DM 7.2
 Analysis carried out with automatic selection of the most unfavourable load cases.
 Factor determining critical depth $k_{dc} = 1,00$
 Bearing capacity factor $N_q = 10,00$

Verification of compressive pile:
 Most severe load case No. 1. (Load No. 1 - Design)

Pile skin bearing capacity $R_s = 676,82 \text{ kN}$
 Pile base bearing capacity $R_b = 1542,24 \text{ kN}$

Pile bearing capacity $R_c = 2219,06 \text{ kN}$
 Ultimate vertical force $V_d = 1450,00 \text{ kN}$

$R_c = 2219,06 \text{ kN} > 1450,00 \text{ kN} = V_d$
Pile bearing capacity is SATISFACTORY

Analysis :   [1] In detail

Select maxima automatically

Analysis NAVFAC DM 7.2
 Factor determining critical depth : $k_{dc} = 1,00 [-]$
 Coefficient N_q :
 Coefficient of bearing capacity : $N_q = 10,00 [-]$

“Függőleges teherbírás” menü – megoldás NAVFAC DM 7.2 szerint“

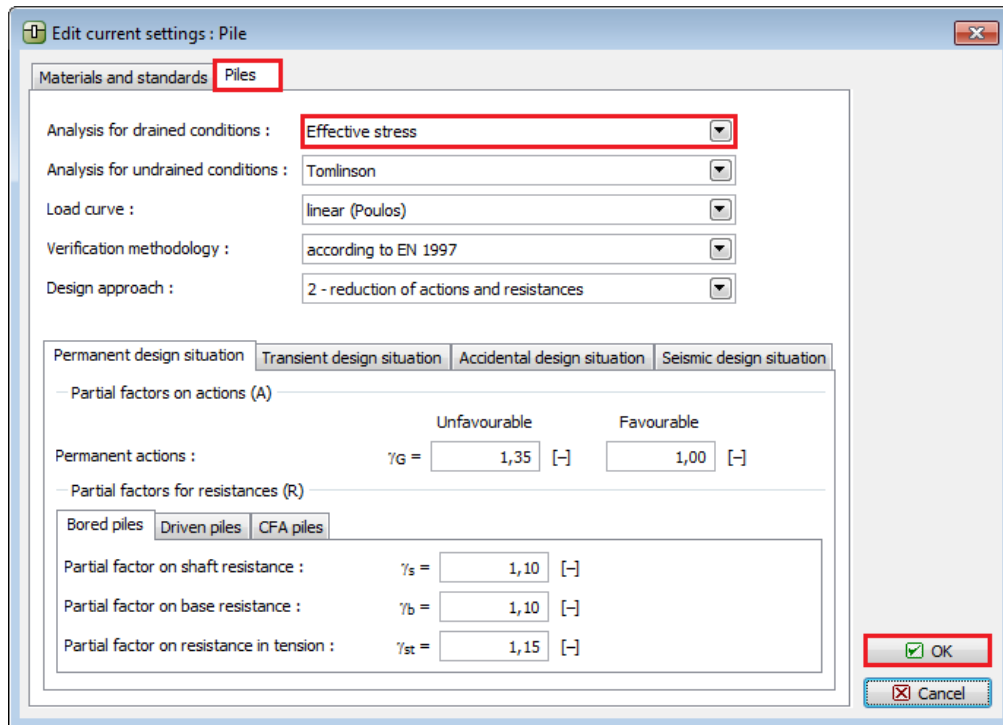
A központosan terhelt cölöp teherbírása $R_c [kN]$ a köpenysúrlódási ellenállás R_s és a talpellenállás R_b összegéből adódik. A megbízhatóság igazolásához ennek az erőnek nagyobbak kell lenni a cölöpre ható tervezési teher $V_d [kN]$ értékénél.

– **NAVFAC DM 7.2:** $R_c = 2219.06 \text{ kN} > V_d = 1450.0 \text{ kN}$ **MEGFELEL**

Egyedi cölöp függőleges teherbírásának számítása – Hatékony feszültség számítási módszer

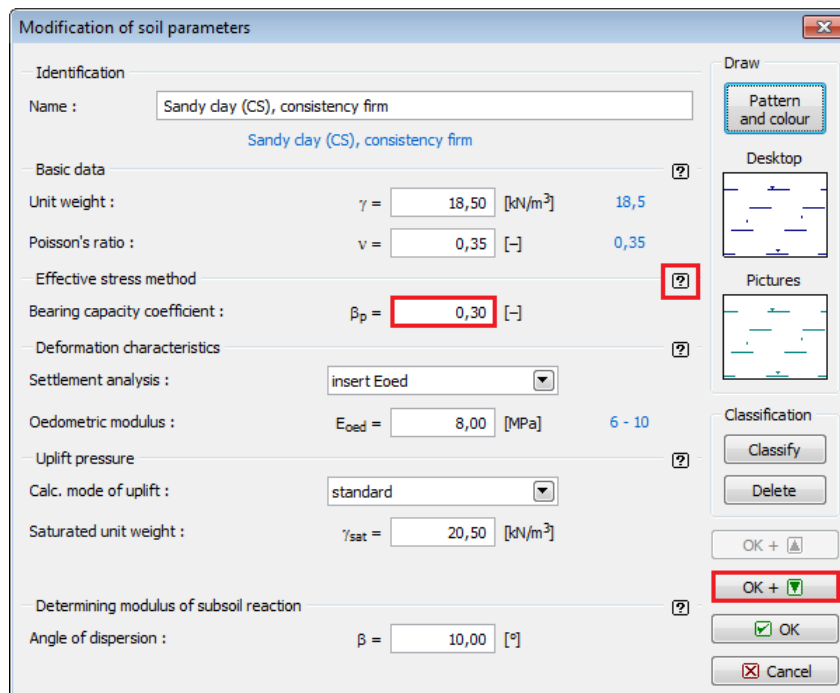
Most visszamegyünk a bemenő adatok beállításához, és lefuttatjuk az egyedi cölöpre vonatkozó függőleges teherbírás számítást más számítási módszerekkel (Hatékony feszültség és CSN 73 1002).

A „Beállítások” menüben a „Szerkesztés” gombra kattintunk. A „Cölöp” fülön a számítás drénezett körülmények között sorban válasszuk ki a hatékony feszültség lehetőséget. A többi paramétert hagyjuk változatlanul.

“Beállítások szerkesztése” párbeszédablak

Ezután lépünk be a „Talaj” menübe, ahol meg kell adnunk a teherbírasi együtthatót $\beta_p [-]$, melynek értéke befolyásolja a köpenysárlódás nagyságát $R_s [kN]$. Ennek a paraméternek értéke függ a talaj belső súrlódási szögétől $\varphi_{ef} [^\circ]$ és a talajtípustól (további részletek a Sűgőban – F1).

“Talajparaméterek szerkesztése” párbeszédablak

A többi menü változatlan marad. Most lépünk be a „Függőleges teherbírás” menübe. A **Hatékony feszültség** módszerhez meg kell adnunk $N_p [-]$ teherbírési tényezőt, mely jelentősen befolyásolja a talpellenállást. Ezt a paramétert a talaj belső súrlódási szöge $\varphi_{ef} [^\circ]$, és a talaj típusa határozza meg (további részletek a Sűgóban - F1).

A paraméter eredményekre gyakorolt hatását a következő táblázat mutatja be :

- $N_p = 10$ értékkel (cölöp *agyagos* talajon): $R_b = 1542.24 \text{ kN}$,
- $N_p = 30$ értékkel (cölöp *homokos* talajon): $R_b = 4626.71 \text{ kN}$,
- $N_p = 60$ értékkel (cölöp *kavicsos* talajon): $R_b = 9253.42 \text{ kN}$.

A mi feladatunkban $N_p = 30$ teherbírési tényezőt vehetünk figyelembe (a cölöptalp alatt homokos talaj van). Az N_p értékének felvételére útmutatást találhat a Sűgóban – további részletekért nyomja meg az F1 gombot.

Verification of bearing capacity : effective stress method
 Analysis carried out with automatic selection of the most unfavourable load cases.

Verification of compressive pile:
 Most severe load case No. 1. (Load No. 1 - Design)

Pile skin bearing capacity $R_s = 1546,09 \text{ kN}$
 Pile base bearing capacity $R_b = 4626,71 \text{ kN}$
 Pile bearing capacity $R_c = 6172,80 \text{ kN}$
 Ultimate vertical force $V_d = 1450,00 \text{ kN}$

$R_c = 6172,80 \text{ kN} > 1450,00 \text{ kN} = V_d$
Pile bearing capacity is SATISFACTORY

Analysis:
 Select maxima automatically
 Analysis effective stress method
 Coefficient of bearing capacity : $N_p = 30,00 [-]$

“Függőleges teherbírás menü– számítás Hatékony feszültség módszere szerint”

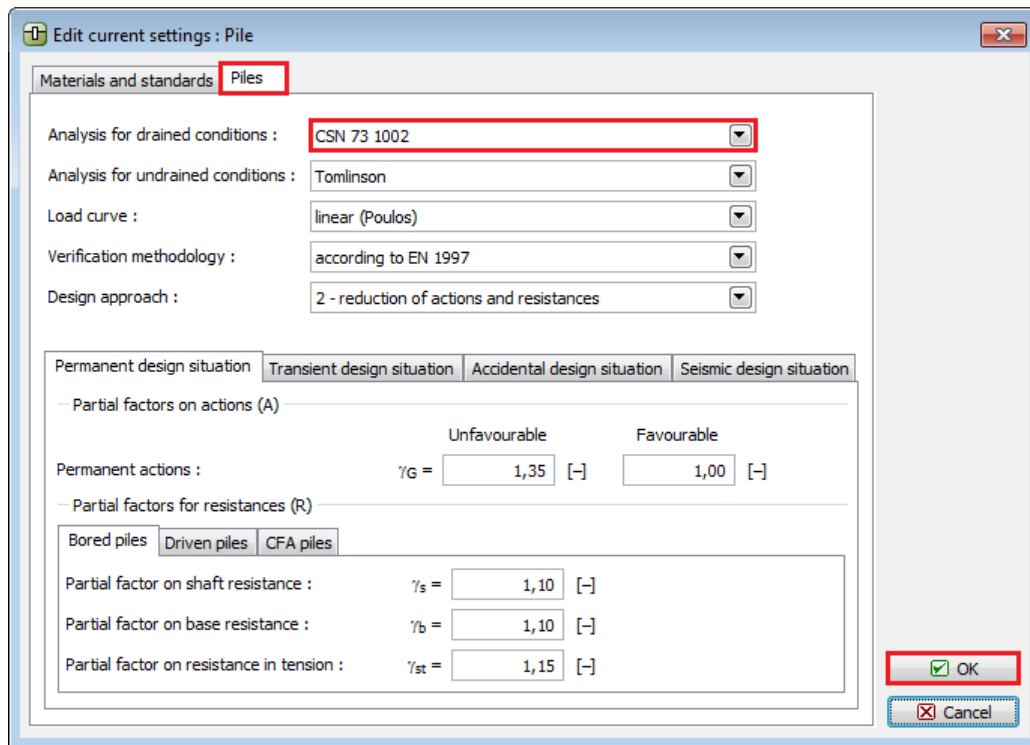

– **Hatékony feszültség:** $R_c = 6172.8 \text{ kN} > V_d = 1450.0 \text{ kN}$

MEGFELEL

Egyedi cölöp függőleges teherbírásának számítása– CSN 73 1002 számítási módszer

Visszatérünk a „Beállítások” menübe, ahol a „jelenlegi beállítások szerkesztése” párbeszédablakban a drénezett körülmények között alkalmazott számításra „CSN 73 1002” módszert állítunk be. Az összes többi paraméter változatlan marad.

„Jelenlegi beállítások szerkesztése” párbeszédablak

Megjegyzés: a számítási módszert bemutatja a „Cölöpalapozások – Megjegyzések a CSN 73 1002-höz” (3. fejezet: Tervezés, B rész – Általános megoldás a határállapot elmélet 1. csoportja szerint, 15. oldal) publikáció. Minden programművelet ennek a publikációnak az összefüggéseire épül, kivéve a számítási együtthatókat, melyek a kiértékelési módszertanból adódnak (további részletek a Súgóban – F1).

Ezután újra visszatérünk a „Függőleges teherbírás” menübe. Hagyjuk a technológiai hatást befolyásoló tényezőt 1.0 értékkel egyenlőnek (a cölöp függőleges teherbírása számításakor nem vesszük figyelembe a kivitelezési módszerből adódó csökkentő tényezőt).

“Függőleges teherbírás – CSN 73 1002 szerinti számítás” menü

– **CSN 73 1002:** $R_c = 5776.18 \text{ kN} > V_d = 1450.0 \text{ kN}$ **MEGFELEL**

Egyedi cölöp függőleges teherbírás számításának eredményei

A különböző számítási módszerekkel vizsgált egyedi cölöp függőleges teherbírása R_c eltér az egyes számítási módszerek szerint, valamint a különböző számítási módszereknél a szükséges bemenő paraméterek is eltérőek.

NAVFAC DM 7.2:

- adhéziós tényező α [-],
- cölöp köpenysúrlódási szög δ [°],
- keresztirányú feszültségi tényező K [-],
- kritikus mélység tényezője k_{dc} [-],
- teherbírás tényező N_q [-].

EFFECTIVE STRESS: cölöp teherbírás tényező β_p [-],

teherbírasi tényező $N_p [-]$.

CSN 73 1002: talaj kohéziója $c_{ef} [kPa]$,

talaj belső súrlódási szöge $\varphi_{ef} [^\circ]$.

Az egyedi cölöp drénezett körülmények közötti függőleges teherbírásának számítása a különböző módszerek szerint a következő táblázatban olvasható:

EN 1997-1, DA2 (drénezett körülmények) Számítási módszer	Köpenysúrlódási ellenállás $R_s [kN]$	Cölöp talpellenállása $R_b [kN]$	Függőleges teherbírás $R_c [kN]$
NAVFAC DM 7.2	676.82	1542.24	2219.06
EFFECTIVE STRESS	1546.09	4626.71	6172.80
CSN 73 1002	1712.58	4063.60	5776.18

Eredmények összegzése – Cölöp függőleges teherbírása drénezett körülmények között

A központosan terhelt egyedi cölöp teherbírása R_c nagyobb a rá ható tervezési teher értékénél V_d . Az alapvető megbízhatóság teherbírasi határállapotban biztosított, így a cölöp kialakítás megfelelő.

Következtetés

Az eredményekből látszik, hogy a különböző számítások esetében a függőleges teherbírás különböző. Ezt az eltérő bemenő paraméterek, és a számítási módszerek együttesen okozzák.

A cölöp értékelése egyrészt függ a választott számítási módszertől, másrészt a megadott talajjellemzőktől. A mérnöknek mindig annak tudatában kell módszert választani, hogy milyen talajjellemzők állnak rendelkezésére, például mely adatokat találja meg a geológiai felmérésben, és melyik módszer felel meg a helyi gyakorlatnak.

Helytelen a cölöp olyan módon való vizsgálata, hogy az összes számítási módszerrel kiszámítjuk, és abból kiválasztjuk a legjobb, illetve legrosszabb esetet.

A Cseh Köztársaságban és Szlovákiában a GEO 5 szoftver készítői a következő két módszert ajánlják egyedi cölöp függőleges teherbírasi számítására:

- számítást a megengedett maximális süllyedésre való korlátozással $s_{lim} = 25 \text{ mm}$ (számítás **Masopust** szerint, amely diagram egyenletek regressziójára alapszik).
- Számítás **CSN 73 1002** szerint. A cölöpszámítás módszere megfelel a CSN-ben foglaltaknak, viszont a terhek, a talajjellemzők, és cölöppenállás csökkentő tényezői EN 1997-1 szerintiek. Ez a számítás tökéletesen megfelel az EN 1997-1 előírásainak.